

Білоус В.С., Воробйова Л.М. Науковий вектор у діяльності бібліотеки вищого навчального закладу як соціального інституту. Інновації і менеджмент якості в діяльності бібліотек вищих навчальних закладів : Міжнародна науково-практична конференція 23-24 жовтня 2014 р. / Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (ДонНУЕТ) ; Наукова бібліотека ДонНУЕТ. Донецьк, 2014.

Білоус В.С., Воробйова Л.М.,
бібліотека Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця

НАУКОВИЙ ВЕКТОР У ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК СОЦІАЛЬНОГО ІНСТИТУТУ

У статті розповідається про важливий напрям роботи бібліотеки вищого навчального закладу – наукову діяльність. Простежується зв'язок між інновацією та науковими дослідженнями. Піднімається питання місії бібліотеки як соціального інституту. Висвітлюється досвід бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Ключові слова: наукова діяльність бібліотеки, впровадження інновацій, соціальний інститут, бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

SCIENTIFIC VECTOR IN THE ACTIVITY OF A HIGHER EDUCATION INSTITUTION LIBRARY AS A SOCIAL INSTITUTE

The article discusses an important area of work for a higher education institution library – scientific activity. The connection between innovation and scientific research is traced. The question of the library's mission as a social institution is raised. The experience of the library of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University is highlighted.

Keywords: scientific activity of the library, implementation of innovations, social institution, library of Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University.

На часі у бібліотечно-інформаційній сфері відбуваються суттєві зміни, пов'язані з соціополітичними, економічними, технологічними перетвореннями. Прогресивний розвиток бібліотеки як соціального інституту зумовлюють активне впровадження інновацій, як результат цілеспрямованих змін, які виявляються в тому, що нова ідея доведена до стадії практичного застосування і дає позитивний соціальний ефект [6, с. 26]. Саме ці зміни зумовлюють інноваційні перетворення в усіх сферах діяльності, спричиняють стрімкий розвиток інформаційних технологій.

Модернізація вищої освіти спрямовує організацію університетської бібліотеки на подальший розвиток системи інформаційно-бібліотечного обслуговування, надання доступу до світових наукових інформаційних баз

даних, впровадження нових технологій, створення власних інформаційних ресурсів, належне комплектування бібліотечних фондів та інформаційного супроводу наукової діяльності. Використовуючи традиційні напрями наукової діяльності, бібліотеки активно впроваджують новітні технології у всі ділянки своєї діяльності.

В умовах значного зростання документних ресурсів, прискорення інформаційно-комунікативних процесів, інтенсивної зміни й ускладнення інформаційних потреб користувачів, а також якісно нових можливостей інформаційної діяльності відбувається переосмислення місії бібліотеки як соціального інституту [3, с. 10].

Наукова діяльність бібліотеки сучасного навчального закладу як соціального інституту закономірно передбачає впровадження інноваційних технологій у інформаційне забезпечення наукової діяльності університету та дослідницькою діяльністю бібліотеки. Зв'язок між інновацією та науковими дослідженнями має діалектичний характер – вони взаємопов'язані та взаємозумовлені і не існують один без одного [6, с. 26].

Наукова діяльність є стратегією розвитку бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Основними напрямками бібліотеки щодо інформаційного забезпечення наукової діяльності є:

- удосконалення інформаційних послуг завдяки впровадженню нових інформаційних технологій і використання комп'ютеризації бібліотечно-інформаційних процесів;

- формування, актуалізація та захист паперових та електронних фондів бібліотеки, у т. ч. мережевих ресурсів;

Наукова діяльність бібліотеки реалізується шляхом:

- сприяння науковій та навчально-методичній діяльності кафедр та наукових працівників університету;

- розвитку бібліотечно-інформаційного сервісу на базі електронних залів, локальної мережі бібліотеки та університету;

- розширення спектру вторинної інформації, створення реферативної продукції;

- зберігання наукових надбань, організація репозитарію відкритого доступу (цифрових колекцій статей науковців університету), створення архіву видань університету.

- бібліографування творчого доробку працівників університету, укладання та видання бібліографічних покажчиків;

- участі у корпоративній каталогізації бібліотек;

- наукового дослідження історії бібліотеки, зокрема бібліотечно-бібліографічного напрямку, формування фондів, виявлення цінних та рідкісних видань;

- участі у конференціях, семінарах, презентаціях;

- впровадження менеджменту і маркетингу у діяльність бібліотеки.

Ключем до цього у бібліотеці Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського є використання сучасних засобів наукових комунікацій: всесвітньої мережі Інтернет, баз даних, електронних публікацій, електронного каталогу, електронних колекцій, веб-сайту, хмарних технологій тощо.

Комп'ютеризація, збільшення електронних інформаційних ресурсів значно розширили і полегшили можливості та форми доступу до інформаційних ресурсів і, як результат, позитивно вплинули на якість задоволення наукових потреб як користувачів так і бібліотечних працівників.

Створення інформаційних ресурсів представляє не тільки теоретичний, але і практичний інтерес до процесу інформування наукового працівника. Якість інформаційно-бібліографічного обслуговування в значній мірі впливає на якість забезпечення наукової діяльності у навчальному закладі.

Важливою складовою бібліотечної роботи є науково-інформаційна діяльність, що забезпечує наукові дослідження навчального закладу та спрямована на збирання, упорядкування, аналітико-синтетичне опрацювання документів, збереження, пошук та поширення наукової інформації як традиційними так і інноваційними бібліотечними формами.

На особливу увагу в роботі сучасної книгозбірні заслуговує питання організації інформаційних ресурсів, що є складовою наукової діяльності бібліотеки та включає: каталогізацію, систематизацію, індексування, створення бібліографічних записів, авторитетний контроль тощо.

Науковий вектор у діяльності бібліотеки спрямований на вироблення та впорядкування нових знань, продуктів та послуг. Бібліотечний працівник є посередником між вченим як споживачем й інформацією [2], а бібліотека – комунікаційним каналом, який забезпечує рух документної інформації у часі та просторі [5]. Виступаючи комунікаційним посередником між читачами та знаннями, бібліотека нового типу повинна гарантувати оперативність, повноту, цінність, пертинентність наданої інформації.

Впроваджуючи в роботу нові форми і методи, поєднуючи традиційні та електронні ресурси, індивідуальні та корпоративні методи роботи, бібліотека здійснила масштабне коло завдань з інформаційного забезпечення наукових працівників, провела цикл заходів, спрямованих на допомогу науково-дослідній діяльності університету.

Попри фінансові негаразди працівники бібліотеки здійснюють науково обґрунтоване, повне й оперативне комплектування фонду документами всіх типів і видів, що забезпечує інформацією науково-дослідну діяльність університету, формує ресурсний контент як базу наукових досліджень.

Інформаційний ресурс на 01.04.2014 р. становив 511785 одиниць зберігання, в т.ч. наукової літератури – 222856 прим. Бібліотека передплатує понад 200 назв періодичних видань (серед них – «Вісник НАН України», РЖ «Джерело. Серія: Соціальні та гуманітарні науки. Мистецтво», газета «Освіта України. Спецвипуск», електронне видання «Офіційний вісник України», електронні додатки журналів та ін.

Бібліографічно-інформаційна робота пов'язана з науковою проблематикою студентів, кафедр, науковими інтересами провідних вчених університету. Важливою складовою бібліотечної роботи є науково-інформаційна діяльність, спрямована на збирання, упорядкування, аналітико-синтетичне опрацювання документів, збереження, пошук та поширення наукової інформації як традиційними так і інноваційними бібліотечними формами.

Пошук та глибока аналітико-синтетична обробка документальних потоків з використанням інноваційних методів роботи дає можливість ефективно використовувати сучасні інформаційні технології у науково-дослідній роботі, відкриває перспективи підвищення ефективності інформаційного та довідково-бібліографічного забезпечення фахівців, що значно полегшує пошук наукової інформації.

Бібліотека засвоїла складний інтегрований технологічний цикл, що включає послідовність наукомістких процесів комп'ютерного оброблення документних масивів: бібліографування, реферування, аналітико-синтетичне опрацювання документів, проведення статистичних досліджень, в т. ч. наукометричних. Бібліотека займається пошуком, аналізом і збереженням електронної продукції, забезпечує доступ до електронних ресурсів, проводить каталогізацію електронної продукції, діяльність щодо пошуку, відбору, обробки та первинного аналізу зростаючих масивів інформації.

В системі диференційованого забезпечення керівництва надається інформація керівному складу університету за темами «Питання вищої школи» та «Виховання студентської молоді». Запроваджено «Бюлетень нових надходжень» з психолого-педагогічної тематики, який складається щоквартально і розсилається електронною поштою. Наразі інформуванням в автоматизованому режимі охоплено всі підрозділи університету.

Як соціальний інститут бібліотека проводить різноманітні соціокультурні заходи, постійно працює над методологією взаємодії з користувачами, впроваджуючи організаційно-технічні нововведення, адже це дозволяє здійснювати перехід на якісно новий рівень їхнього інформаційного забезпечення. За рахунок стрімкого розвитку інформаційних технологій набуває важливого значення підвищення інформаційної культури користувачів, особливо молодих науковців університету. З метою бібліографічного та інформаційного забезпечення читацького попиту в бібліотеці організовуються різні заходи: індивідуальні консультації з використання ДБА, групові заняття із студентами, в основному, молодших курсів щодо набуття комп'ютерної грамотності та навичок роботи з мережевими технологіями.

Традиційними є «Дні інформації» для молодих науковців університету. Зокрема, в рамках «Дня інформації» для магістрантів пропонуються виступи з презентаціями:

- «Бібліографічний опис»;
- «Універсальна десяткова класифікація»;
- «Електронні ресурси бібліотеки: склад, формування, доступ».

З метою формування інформаційної культури молодих науковців провідні фахівці бібліотеки проводили заняття з магістрантами, знайомили їх з основами інформаційних та бібліотечно-бібліографічних знань, правилами користування довідково-бібліографічним апаратом, основними вимогами до оформлення результатів наукових пошуків та бібліографічного списку літератури тощо.

Бібліотека займається пошуком, аналізом і збереженням електронної продукції, забезпечує доступ до електронних ресурсів, проводить каталогізацію електронних документів, діяльність щодо пошуку, відбору, обробки та первинного аналізу дедалі зростаючих масивів інформації.

На особливу увагу в роботі сучасної книгозбірні заслуговує питання організації інформаційних ресурсів, що включає: каталогізацію, систематизацію, індексування, створення бібліографічних записів, авторитетний контроль тощо.

Особливе значення для наукових робіт має їх оприлюднення та забезпечення можливості безперешкодного пошуку інформації у бібліографічних пошукових системах. Незамінним пошуковим засобом у цьому процесі є класифікаційні індекси УДК та ББК, які містять у закодованому вигляді відомості про приналежність наукової роботи до конкретної галузі наук. забезпечує ідентифікацію видань України в міжнародних бібліографічних базах даних. Працівники відділу комплектування та наукової обробки документів надають послуги з визначення індексів УДК (ББК) та авторського знаку для наукових публікацій викладачів, аспірантів та студентів Вінницького університету. Підготовлено навчальний модуль «Універсальна десяткова класифікація: історія та сучасність», матеріали якого представлені на сайті бібліотеки.

З впровадженням у практику роботи комп'ютерних технологій, фахівці бібліотеки вивчають і досліджують процеси створення власних інформаційних ресурсів, розвиток та використання мережевих технологій, забезпечення доступу до власних та світових інформаційних ресурсів, а також пошуку ефективних методів обслуговування користувачів.

Пріоритетне завдання освітянської книгозбірні – створення потужної електронної бібліотеки, доступність до достовірної та якісної інформації і наукових знань. З метою повноцінного забезпечення фахових потреб науковців і практиків освітянської галузі здійснюється забезпечення доступу до інформації шляхом формування бібліотечно-інформаційних ресурсів на різних носіях інформації. Продовжується активна робота з обслуговування та наповнення баз даних електронного каталогу, в т.ч. службових та формування власних ресурсів бібліотеки.

Загальний об'єм файлів, створених або накопичених бібліотекою, як на сервері мережі, жорстких дисках відділу комп'ютеризації, так і в мережі Інтернет – понад 150 Гб. Наразі, електронний ресурс бібліотеки становить понад 245 тис. записів, у т. ч. ЕК – 222 тис.

Інтернет-ресурси бібліотеки включають:

•Інтернет-каталог на базі зведеного ІРБІС-каталогу (доступ через сайт бібліотеки та за прямим URL); Koha-каталог сервера бібліотеки, що працює в режимі тестового доступу (доступ через сайт бібліотеки); сайт, блог та гостьову книгу бібліотеки;

- Інституційний репозитарій, до якого надано доступ із сайту бібліотеки;
- електронну скриньку бібліотеки;
- Google-альбоми подій тощо.

В електронних залах бібліотеки діють автоматизовані робочі місця для проведення самостійного пошуку в базах даних електронного каталогу та отримання інформаційно-бібліографічних списків за результатами пошуків. Розроблено комплексну методику пошуку та відбору видань у базах даних електронного каталогу та мережі Інтернет за темами науково-дослідної діяльності. До послуг науковців бази даних електронного каталогу, що надають можливість отримати інформацію про видання різного типу, серед яких:

- книги (майже 26 тис. бібліографічних записів);
- аналітичні статті з періодичних видань та збірників (понад 130 тис. бібліографічних записів);
- повнотекстові електронні документи (понад 4800 видань);
- медіа ресурси (понад 1000 видань);
- праці викладачів (майже 19 тис. бібліографічних записів);
- автореферати та дисертації (понад 2200 бібліографічних записів);
- постійно поповнюється база даних «Цінних та рідкісних видань» (понад 1000 бібліографічних записів).

Сучасний інформаційно-освітній простір бібліотеки переходить традиційні кордони власних ресурсів з реального простору до віртуального. На сьогодні віртуальні електронні ресурси та колекції є невід'ємною частиною фондів університетських бібліотек.

Для самостійної пошукової роботи відділених користувачів сформовано Інтернет-каталог бібліотеки, який містить понад 155 тис. бібліографічних записів. На сайті ресурсу (www.e-catalog.name) сформовано коротку довідку з правил формування пошукових запитів, та вибору форматів відображення знайдених результатів.

Вагомим джерелом інформації, як про бібліотеку, так і про її ресурси в сучасному інформаційному просторі всесвітньої мережі Інтернет виступає сайт бібліотеки, що є складовою сайту університету. Досить активно для листування, виконання віртуальних довідок та електронної доставки документів використовується електронна скринька бібліотеки. Активно використовується електронна доставка документів для надання послуг науковцям університету за міжбібліотечним абонементом.

На сайті сформовано списки галузевої бібліографії за основними розділами знань навчально-методичної та наукової літератури та статей з періодики. Браузери надають можливість проводити пошук за кожним із списків галузевої бібліографії. Розроблено комплексну методику пошуку та відбору видань у базах даних електронного каталогу та мережі Інтернет за темами науково-

дослідної діяльності. Протягом року виконується понад 720 комплексних тематичних довідок на запити науковців університету.

У поточному році до «Інтернет-навігатора» бібліотеки додано блок посилань на ресурси Інтернету – «Сайти для науковців». Блок складається з 72 посилань на:

- науково-технічні та навчальні електронні бібліотеки;
- бібліотеки наукової та академічної інформації;
- ресурси відкритого доступу;
- спеціальні архіви дисертацій та авторефератів;
- патентні фонди та ресурси про інтелектуальну власність;
- портали наукової періодики.

У системі вибіркового розповсюдження інформації інформується 8 кафедр. В системі диференційованого забезпечення керівництва надається інформація керівному складу університету за темами «Питання вищої школи» та «Виховання студентської молоді». Запроваджено «Бюлетень нових надходжень» з психолого-педагогічної тематики, який складається щоквартально і розсилається електронною поштою. Наразі інформуванням в автоматизованому режимі охоплені всі підрозділи університету. Необхідно акцентувати увагу й на напрямках наукової комунікації електронному середовищі, що базується на феномені «відкритого контенту» [4, с.4].

Робота бібліотеки щодо інформаційного забезпечення наукових досліджень університету направлена на формування відкритого інформаційного простору, можливість доступу до інформації на різних типах носіїв та їх комплексне поєднання, сприяє створенню гнучкої інфраструктури інформаційного забезпечення професорсько-викладацького складу, аспірантів, магістрантів та студентів університету, успішному задоволенню їх інформаційних потреб та запитів, розширенню спектру послуг та сервісів бібліотеки.

Одним із шляхів розповсюдження результатів дослідження наукових працівників університету, максимізації їх відкритості та наукового впливу. інтерактивним інструментарієм доступу до повнотекстових електронних здобутків науковців університету стало створення Інституційного репозитарію (електронного архіву наукових публікацій) як джерела забезпечення вільного доступу до наукових матеріалів університету, сприяння підвищенню престижу університету. Інституційний репозитарій відкритого доступу є веб-орієнтована, кумулятивна та постійна база даних, електронний архів наукових публікацій, у якому накопичуються документи наукового, навчального та методичного призначення. Електронні колекції, що формуються бібліотекою, насамперед орієнтовані на інформаційні потреби наукових досліджень та навчального процесу університету.

Значно покращилося інформаційно-бібліотечне забезпечення вчених на основі впровадження інноваційних технологій та поширення результатів науково-дослідної та науково-інформаційної діяльності університету шляхом підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів, формування БД, електронної

бібліотеки та представлення власних інформаційних ресурсів у глобальній інформаційній мережі.

Працівники бібліотеки досліджують та вивчають теми, пов'язані з науковим опрацюванням документів, аналізують міжнародні тенденції, публікуються у фахових виданнях.

З впровадженням телекомунікаційних технологій стало можливим об'єднання бібліотек для корпоративної каталогізації. Надалі продовжується діяльність у всеукраїнській та регіональній корпоративній каталогізації, проводиться електронна доставка та обмін аналітичних записів журнальних статей з українських періодичних журналів.

Здійснюється робота зі створення інтегрованого інформаційного ресурсу з психолого-педагогічної тематики, реферативного продукту БД «Україніка наукова», для якої реферуються статті зі збірника «ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Наукові записки. Серія: Педагогіка і психологія». Спільно з освітянськими бібліотеками приймаємо участь у формуванні зведеної бази даних дисертацій з питань освіти, педагогіки та психології. Доступ до неї та ряду журналів з питань педагогіки та психології іноземними мовами відкрито через сайт нашої бібліотеки, що дає можливість науковцям та студентам університету користуватися даними ресурсами з будь якого місця, де є Інтернет. Також проводиться підготовка до формування повнотекстового ресурсу цифрових копій видань цінного та рідкісного фонду.

Участь у корпорації педагогічних бібліотек України надає можливість бібліотеці організувати замовлення періодичних видань з питань педагогіки, психології та освіти іноземними мовами (англійською, німецькою, французькою та польською) країн далекого зарубіжжя, які відображені в електронному каталозі (база даних «Періодика») ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського.

Важливим у діяльності бібліотеки ВНЗ, окрім інформаційного забезпечення наукової діяльності університету, є наукова діяльність власне бібліотеки, що також впливає на якість надання бібліотекою інформаційних послуг відповідно до міжнародного стандарту ISO 9000.

Бібліотека приймає участь у семінарах бібліотек ВНЗ м. Вінниці, у регіональних, всеукраїнських, міжнародних науково-практичних конференціях та семінарах, інтернет-конференціях та вебінарах, нарадах директорів бібліотек ВНЗ, де піднімаються питання діяльності бібліотек у світлі модернізації вищої освіти, інформатизації суспільства.

У жовтні 2013 р. проведено ДНПБ імені В. О. Сухомлинського спільно з бібліотекою Вінницького педуніверситету Міжнародну науково-практичну конференцію «Інтегрований галузевий інформаційний ресурс: стан, проблеми, перспективи створення та забезпечення доступу». Конференція відбувалася відповідно до плану роботи НАПН України та завдань НДР «Теоретичні та науково-практичні аспекти створення інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу в ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

У 2014 р. на базі нашої бібліотеки відбулася конференція бібліотек методичного об'єднання м. Вінниці – «Новий погляд на традиційні напрями наукової діяльності бібліотеки», актуальність якої полягала у необхідності вирішення проблеми невідповідності між стрімким зростанням інформаційних потоків та рівнем розвитку бібліотечної теорії та практики. Головною метою конференції було визначення та обґрунтування підходів до інноваційних форм і методів наукової роботи бібліотек вищих навчальних закладів. Наукова діяльність бібліотек розглядалася у дослідницькому, методичному, організаційному, освітньому, просвітницькому та видавничому аспектах. Тема адаптації завдань і функцій бібліотек до вимог розвитку інформаційних технологій та цифрових ресурсів знайшла своє відображення у виступах бібліотекарів, які зазначили, що критеріями науковості бібліотек є об'єктивність, системність, практична цінність, орієнтація на передбачення, доказовість, обґрунтованість і достовірність результатів. Бібліотеки покликані обслуговувати освітній процес наукову діяльність навчального закладу, зберігати та формувати якісну ресурсну базу, вирішувати виклики, що стосуються організації власної діяльності. Ефективність наукової діяльності сучасної книгозбірні ВНЗ залежить від комплексу заходів, спрямованих на формування документного фонду, організаційну та технологічну розбудову, технічне забезпечення, подальший розвиток інноваційних форм і методів бібліотечно-інформаційної роботи, впровадження новітніх бібліотечних сервісів, вивчення світового досвіду тощо.

Складовою наукової діяльності бібліотеки є видавнича продукція, яка систематизує та популяризує наукові знання освітян університету, важливі теми з методичні матеріали на допомогу навчальному процесу та науковій діяльності університету, розповідає про діяльність бібліотеки та її персонал.

Продовжується видання «Бібліографічного покажчика наукових праць викладачів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського», видано 6-й випуск. Підготовлено ряд рекомендаційних бібліографічних списків літератури за різною тематикою. У серії «Педагоги Вінниччини» щорічно видається хронологічний довідник «Ювіляри ВДПУ».

У серії «Основи бібліотечно-бібліографічних знань» підготовлено методичні рекомендації «Маркетинговий інструментарій у практиці роботи бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського». На допомогу науково-дослідній діяльності в університеті видано методичні рекомендації «На допомогу молодому науковцю», у яких висвітлено теоретично-методичні засади та основні вимоги до підготовки та оформлення результатів наукових досліджень. Систематично видається професійний інформаційний листок «БібліоАс».

Одним з провідних напрямів наукових досліджень кожної бібліотеки є вивчення її розвитку та історії формування фондів.

У рамках бібліографічного краєзнавства до 100-річчя освітянської книгозбірні проведено науково-краєзнавче дослідження, вивчалася вікова історія освітянської книгозбірні, використовувалися архівні документи, історія

бібліотечної справи, історія навчального закладу, усна історія. Зібрано науковий матеріал з історії книгозбірні, опрацьовано першоджерела, архівні документи, історію бібліотечної справи, історію навчального закладу, які яскраво відображають етапи розвитку університету і бібліотеки. Це дало змогу реально представити діяльність бібліотеки на різних історичних етапах, розкрити динаміку формування фондів, показати удосконалення форм і методів обслуговування користувачів, висвітлити внесок професорсько-викладацького складу та співробітників бібліотеки у її розвиток. Результатом цих досліджень було ювілейне видання «Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського: історія, сьогодення, постаті (до 100-річного ювілею)» та книга «Сто років духовності: спогади про бібліотеку».

Співробітники бібліотеки досліджують історію формування фонду, особливо унікальних колекцій, уточнюють джерела надходження та попередніх власників, здійснюють розшифровку та опис печаток і штампів, екслібрисів і маргіналій. За матеріалами наукових досліджень бібліотеки у виставково-музейній залі раритетних видань, створеної на базі університетської бібліотеки, організовуються експозиції, проводяться екскурсії.

Університетська бібліотека спроможна не тільки виконувати інформаційно-бібліотечне забезпечення навчального та наукового процесів, а й здійснює науково-дослідницьку роботу широкого спектру, що є складовою багатогранної діяльності бібліотеки, шукає нові напрями та форми діяльності бібліотеки, її наукових досліджень і творчих пошуків.

Персонал бібліотеки вивчає досвід інших бібліотек, самостійно розробляє технологічні інструкції, впроваджує нові технології у роботу книгозбірні. Адміністрацією бібліотеки надається науково-методична та практична допомога з питань організації і впровадження інформаційних технологій, автоматизації бібліотечних процесів, проводяться консультації новим працівникам та бібліотекарям, які не мають спеціальної бібліотечної освіти.

У практику бібліотечної діяльності активно впроваджуються маркетингові технології, що дозволяє успішно здійснювати комунікаційну політику, маркетингове планування і контроль, аналіз ринку бібліотечно-інформаційної продукції і послуг.

Систематично проводиться комплекс заходів із забезпечення раціонального впорядкування назв структурних підрозділів та удосконалення бібліотечних процесів, їх регламентації. Розроблено «Методичні рекомендації щодо формування документів з використанням MSWord 2007».

Однак, мушу констатувати, що головним для бібліотеки був і залишається користувач, його запити і потреби. З метою покращення роботи бібліотеки, вдосконалення бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів та впровадження передового досвіду постійно проводиться моніторинг бібліотечних процесів. Маркетингові дослідження, мета яких – визначення місця та ролі бібліотеки, для ефективності, носить систематичний характер та сприяють обов'язковому підвищенню кваліфікації бібліотечних працівників, оптимізації бібліотечних технологій, створенню умов для позитивних змін.

Глобальні виклики сьогодення впливають на діяльність бібліотеки, що позначається пошуком та освоєнням нових напрямів діяльності. Особливого значення набуває проектна діяльність як інструмент модернізації та важлива умова інноваційного розвитку. Наразі, працівники бібліотеки працюють над проектом «Бібліотека ВДПУ – модель сучасної бібліотеки вищого навчального закладу», який складається з низки інноваційних проектів, сприяє активізації подальшого розвитку бібліотеки та впровадженню нових інформаційних технологій. Також проектна діяльність передбачає інтелектуальні технології виділення нових знань, надає бібліотеці сутність функції наукової установи, інформаційно-аналітичного центру й культурологічної інституції [4, с.7].

Підводячи підсумок, можна стверджувати, що бібліотека, як соціальний інститут, приділяє велику увагу науковій діяльності, щоб відповідати статусу бібліотеки сучасного навчального закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гусева Е. Н. Библиотеки и инновации: социальные и управленческие аспекты / Е. Н. Гусева // Науч. и техн. б-ки. – 2011. – № 6. – С. 28-41.
2. Глухов В. А. Распределенные электронные библиотеки / В. А. Глухов, О. Л. Лаврик // Библиотека в эпоху перемен. – М., 2001. – Вып. 2 (10). – С.136-142.
3. Кірюхіна Л. Наукове забезпечення діяльності бібліотек Білорусі / Л. Кірюхіна, М. Алейнік // Бібліотечний вісник. – 2008. – № 2. – С.10-14.
4. Копанєва В. Бібліотека в системі наукової електронної комунікації / В. Копанєва // Бібліотечний вісник. – 2007. – № 5. – С. 3-9.
5. Соколов А. В. Введение в теорию социальной коммуникации : учеб. пособие / А. В. Соколов. – СПб., 1996. – 320 с.
6. Соляник А. Наукові дослідження як чинник розвитку бібліотечних інновацій / А. Соляник // Бібліотечна планета. – 2012. – № 2. – С. 26-28.

Білоус Валентина Степанівна,
директор бібліотеки Вінницького державного
педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
Воробйова Любова Миколаївна,
заступник директора

20100, м. Вінниця, вул. Острозького, 32
094-439-47-63, vspu.lib@gmail.com